

PHẠM VĂN HOAN

MODULE THPT **4**

23 KIỂM TRA, ĐÁNH
GIA KẾT QUẢ HỌC
TẬP
CỦA HỌC SINH

A. GIỚI THIỆU TỔNG QUAN

Từ những năm cuối thập kỉ 90 của thế kỉ XX, hoạt động đổi mới đánh giá nói chung và đánh giá kết quả học tập của học sinh ở Việt Nam bắt đầu được chú ý. Các trung tâm đánh giá được thành lập ở một số trường đại học và viện nghiên cứu. Một số công trình nghiên cứu về đánh giá đã làm rõ những vấn đề lí luận và thực tiễn về đánh giá. Một số phương pháp và kĩ thuật đánh giá, các kết quả nghiên cứu đã bước đầu được áp dụng trong việc đổi mới đánh giá ở nhà trường phổ thông trong tất cả các cấp học. Hoạt động đổi mới đánh giá cũng được đặt ra như một trong các nội dung quan trọng trong việc thực hiện các đề án, dự án.

Thực tế giáo dục phổ thông những năm qua cho thấy, mặc dù chương trình giáo dục phổ thông đã có những đổi mới theo hướng tích cực hoá hoạt động của người học, hướng đến việc phát triển và hoàn thiện năng lực của mỗi cá nhân, nhưng vấn đề đánh giá vẫn còn nhiều điểm bất cập (từ mục đích, phương pháp, quy trình và một số kĩ thuật cụ thể). Cách đánh giá vẫn chưa đảm bảo được tính chính xác, khách quan; chưa vận dụng linh hoạt các hình thức kiểm tra; chưa coi trọng đánh giá, giúp đỡ học sinh học tập thông qua kiểm tra, đánh giá mà chỉ tập trung chú ý việc cho điểm bài kiểm tra. Nội dung đánh giá vẫn còn nặng về yêu cầu học sinh học thuộc lòng, nhớ máy móc, ít yêu cầu ở các mức độ cao như hiểu, vận dụng kiến thức, rèn luyện kĩ năng và giáo dục tình cảm, thái độ. Cán bộ quản lí và giáo viên chưa được trang bị một cách đầy đủ về các phương pháp và kĩ thuật đánh giá...

Đổi mới giáo dục đòi hỏi phải có sự đổi mới đồng bộ từ mục tiêu, nội dung, phương pháp, phương tiện, đánh giá... Đánh giá không thể là một hoạt động nằm ngoài quá trình này. Đánh giá có ảnh hưởng trực tiếp tới cách dạy của thầy, cách học của trò. Module THPT 23 giúp giáo viên trung học phổ thông tìm hiểu cụ thể từ lí luận đến thực trạng việc kiểm tra, đánh giá hiện nay. Từ đó, có thể đưa ra được những kiến nghị, đề xuất và những giải pháp mang tính khả thi nhằm phát huy vai trò và hiệu quả của hoạt động đánh giá trong quá trình dạy học ở nhà trường phổ thông Việt Nam.

n B. MỤC TIÊU

1. Kiến thức

Qua module 23, giáo viên trung học phổ thông có thể:

- Nhận biết/ Phân biệt được một số khái niệm cơ bản về kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của học sinh.
- Trình bày được một số phương pháp và công cụ kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của học sinh.
- Nêu được quy trình, cách xử lý kết quả kiểm tra (đánh giá chẩn đoán, đánh giá tổng kết và đánh giá quá trình).

2. Kỹ năng

Giáo viên trung học phổ thông sử dụng phù hợp một số kỹ năng sau:

- Thiết kế được một số công cụ kiểm tra, đánh giá.
- Sử dụng được một số phương pháp và công cụ kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của học sinh.
- Vận dụng được quy trình và xử lý kết quả đánh giá chẩn đoán, đánh giá tổng kết và đánh giá quá trình.

3. Thái độ

Học viên tích cực áp dụng đổi mới kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của học sinh trong quá trình dạy học tích cực tại trường trung học phổ thông.

(OY) C. NỘI DUNG

Hoạt động 1: Tìm hiểu các khái niệm về đánh giá trong giáo dục.

1. NHIỆM VỤ

Bạn hãy tham khảo thông tin cơ bản dưới đây và cho biết:

- Thế nào là “đánh giá”?

- “Đánh giá kết quả học tập” là như thế nào?

2. THÔNG TIN CƠ BẢN

2.1. Đánh giá

Đánh giá trong giáo dục là quá trình thu thập và lí giải kịp thời, có hệ thống thông tin về hiện trạng, khả năng hay nguyên nhân về chất lượng và hiệu quả giáo dục cân cứ vào mục tiêu dạy học, mục tiêu đào tạo, làm cơ sở cho những chú trọng, biện pháp và hành động giáo dục tiếp theo.

2.2. Đánh giá kết quả học tập

Là quá trình thu thập thông tin, xử lí thông tin và diễn giải hiện trạng, nguyên nhân, hiệu quả, chất lượng giáo dục theo hai khía cạnh khác nhau: kết quả học tập đạt được của học sinh so với kết quả học tập của học sinh khác và kết quả học tập đạt được của học sinh so với mục tiêu giáo dục đã đặt ra.

Một trong những hướng đổi mới đánh giá kết quả học tập ở Việt Nam hiện nay là kết hợp hình thức tự luận với trắc nghiệm khách quan.

Về công dụng và cách soạn thảo các câu hỏi tự luận, giáo viên đều biết rõ nên ở đây chỉ giới thiệu về trắc nghiệm khách quan.

Hoạt động 2: Tìm hiểu mục tiêu đánh giá.

1. NHIỆM VỤ

Bạn hãy tham khảo thông tin cơ bản dưới đây và cho biết nội dung cơ bản của mục tiêu đánh giá.

2. THÔNG TIN cơ BẢN

- Theo *Từ điển giáo dục học*, mục tiêu giáo dục là một mô hình nhân cách cần đạt được, thông qua tập hợp những kết quả của quá trình giáo dục và được thông báo dưới dạng những chủ đích mong muốn đối với các chủ thể khi kết thúc quá trình. Mục tiêu giáo dục nói về kết quả đạt được trong thực tế.
 - Mục tiêu đánh giá cần phải cân cú và thống nhất với mục tiêu giáo dục. Mục tiêu tổng quát của đánh giá có thể bao gồm:
 - + Xác định trình độ nhận thức, những cho thiếu hụt kiến thức (cơ thể cở) của học sinh trước khi bước vào một giai đoạn học tập mới; chẩn đoán những khó khăn các em có thể gặp phải để lập kế hoạch giúp đỡ. Đáp ứng mục tiêu này gọi là đánh giá chẩn đoán (hay còn gọi là đánh giá sơ bộ).
 - 4- Đánh giá hiện trạng chất lượng dạy và học tại một thời điểm nhất định hoặc đánh giá sự phát triển được diễn ra vào hai thời điểm (đầu, cuối) khi mà giữa hai thời điểm đó tiến hành một tác động sư phạm nào đó. Đáp ứng mục tiêu này gọi là đánh giá quá trình.
 - 4- Xác định kết quả, chất lượng học tập sau một học kì, một năm hoặc cả cấp học. Đáp ứng mục tiêu này gọi là đánh giá tổng kết.
- Căn cứ vào tính chất của giai đoạn giáo dục và thời điểm tiến hành hoạt động đánh giá để lựa chọn mục tiêu đánh giá thích hợp.

Hoạt động 3: Tìm hiểu các hình thức đánh giá.

1. NHIỆM vụ

Bạn hãy tham khảo những thông tin cơ bản dưới đây và liệt kê các hình thức đánh giá.

2. THÔNG TIN cơ BẢN

- *Đánh giá chẩn đoán* được tiến hành trước khi dạy một nội dung nào đó, nhằm giúp giáo viên nắm được tình hình về những kiến thức có liên quan với bài học. Từ đó

cỏ kế hoạch dạy học phù hợp.

- *Đánh gĩĩ tìm.2, phần* được tiến hành nhiều lần trong quá trình dạy học, nhằm cung cấp những thông tin ngược để giáo viên và học sinh kịp thời điỂu chỉnh cách dạy và cách học.
- *Đánh gĩĩ tổng kết* được tiến hành khi kết thúc kì học hay năm học, khoá học (thi).
- *Rũ. quyết ảmh:* Đây là khâu cuối cùng trong quá trình đánh giá. Giáo viên quyết định những biện pháp cụ thể để giúp đỡ học sinh cỏ sai sót đặc biệt.

Hoạt động 4. Tìm hiểu chức năng của đánh giá.

1. NHIỆM vụ

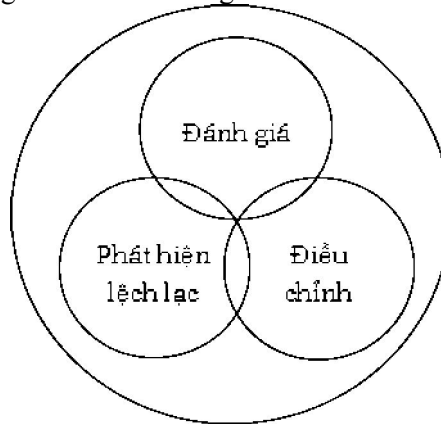
Bạn hãy tham khảo thông tin cơ bản dưới đây và cho biết chức năng của kiểm tra, đánh giá trong dạy học ở trường trung học phổ thông.

2. THÔNG TIN cơ BẢN

- * Đánh giá kết quả học tập thực chất là một quá trình thu thập, phân tích và xử lý các thông tin về kiến thức, kĩ năng, thái độ của học sinh ; trên cơ sở đó xem xét mức độ đạt được của hoạt động học của học sinh so với mục tiêu để ra đời với từng môn học, từng lớp học, từng cấp học; nhằm đề xuất các giải pháp để đạt được mục tiêu của môn học.

Tailieu.vn

* Kiểm tra, đánh giá có ba chức năng:

Sơ đồ Ba chức năng của kiểm tra, đánh giá

- Chức năng đánh giá: Đánh giá kết quả học tập của học sinh là xác nhận thành tích học tập của học sinh so với học sinh khác hoặc làm sáng tỏ mức độ đạt được và chưa đạt được của học sinh về kiến thức, kĩ năng và thái độ so với mục tiêu dạy học đã được xác định.
 - Chức năng phát hiện lệch lạc: Trên cơ sở đánh giá kết quả học tập, giáo viên có thể phát hiện những mặt tốt, mặt chưa tốt, những khó khăn, vướng mắc của học sinh và tìm ra nguyên nhân của những sai sót trong quá trình dạy học.
 - Chức năng điều chỉnh: Từ những phát hiện được những lệch lạc, sai sót trong quá trình, giáo viên sẽ tìm ra biện pháp điều chỉnh quá trình học tập của học sinh, đồng thời bổ sung, tự hoàn thiện hoạt động dạy học của mình.
- Ba chức năng này liên kết, thống nhất với nhau. Đối với học sinh, việc công khai hữa kết quả học tập giúp các em nhận ra những thành tích và thiếu sót của mình để rút ra bài học cho chính bản thân. Như vậy, kết quả đánh giá là căn cứ để quyết định giải pháp cải thiện thực trạng, nâng cao chất lượng, hiệu quả dạy học và giáo dục thông qua việc điều chỉnh phương pháp dạy học của giáo viên và hướng dẫn học sinh biết tự đánh giá để điều chỉnh phương pháp học tập.
- * Thông qua các chức năng này, đánh giá kết quả học tập sẽ là điều kiện cần thiết để:

- Giúp giáo viên nắm được tình hình học tập, mức độ phân hoá về trình độ học lực của học sinh trong lớp, từ đó có biện pháp giúp đỡ học sinh yếu kém và bồi dưỡng học sinh giỏi; giúp giáo viên điều chỉnh và hoàn thiện phương pháp dạy học.
- Giúp học sinh biết được khả năng học tập của mình so với yêu cầu của chương trình, xác định nguyên nhân thành công cũng như chưa thành công, từ đó điều chỉnh phương pháp học tập, phát triển kĩ năng tự đánh giá.
- Giúp cán bộ quản lí giáo dục đề ra phương pháp quản lí phù hợp để nâng cao chất lượng giáo dục.
- Giúp cha mẹ học sinh và cộng đồng biết được kết quả giáo dục của từng học sinh, từng lớp và của cả cơ sở giáo dục.

Hoạt động 5. Tìm hiểu mục đích, ý nghĩa và vai trò của kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của học sinh.

1. NHIỆM VỤ

Bạn hãy tham khảo thông tin cơ bản dưới đây và cho biết mục đích, ý nghĩa và vai trò của kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của học sinh.

2. THÔNG TIN CƠ BẢN

2.1. Mục đích của việc kiểm tra, đánh giá

- Công khai hoá nhận định về năng lực và kết quả học tập của mọi học sinh và tập thể lớp, tạo cơ hội cho học sinh phát triển kĩ năng tự đánh giá, giúp học sinh nhận ra sự tiến bộ của mình; khuyến khích, động viên việc học tập.
- Giúp cho giáo viên có cơ sở thực tế để nhận ra những điểm mạnh và điểm yếu của mình, tự hoàn thiện hoạt động dạy, phấn đấu không ngừng nâng cao chất lượng và hiệu quả dạy học.

Như vậy, đánh giá không chỉ nhằm nhận định thực trạng và định hướng, điều chỉnh hoạt động của trò mà còn đồng thời tạo điều kiện nhận định ra thực trạng và điều chỉnh hoạt động dạy của thầy.

2.2. Ý nghĩa của việc kiểm tra, đánh giá

Kiểm tra, đánh giá có ý nghĩa vô cùng quan trọng đối với học sinh, giáo viên và đặc biệt là đối với cán bộ quản lí.

- Đối với học sinh: Việc đánh giá có hệ thống và thường xuyên, cung cấp kịp thời những thông tin “liên hệ ngược” giúp người học điều chỉnh hoạt động học.

- + Về giáo dục: Kiểm tra, đánh giá chỉ cho học sinh thấy mình đã tiếp thu điếu vừa học đến mức độ nào, còn thiếu sót nào cần bổ khuyết.
- 4- Về mặt phát triển năng lực nhận thức: Kiểm tra, đánh giá giúp học sinh củng cố kiến thức tiến hành các hoạt động trí tuệ như ghi nhớ, tái hiện, chính xác hoá, khái quát hoá, hệ thống hoá kiến thức, tạo điều kiện cho học sinh phát triển tư duy sáng tạo, linh hoạt vận dụng kiến thức để giải quyết các tình huống thực tế.
- 4- Về mặt giáo dục: Kiểm tra, đánh giá giúp học sinh củng cố tinh thần trách nhiệm cao trong học tập; cố ý chí vươn lên đạt những kết quả cao hơn; củng cố lòng tin vào khả năng của mình; nâng cao ý thức tự giác; khắc phục tính chủ quan tự mãn trong học tập.
- Đối với giáo viên: Kiểm tra, đánh giá cung cấp cho giáo viên những thông tin “liên hệ ngược ngoài” giúp người dạy điếu chỉnh hoạt động dạy.
- Đối với cán bộ quản lý giáo dục: Kiểm tra, đánh giá cung cấp cho cán bộ quản lý giáo dục những thông tin về thực trạng dạy và học trong một đơn vị giáo dục để có những chỉ đạo kịp thời, uốn nắn được những lệch lạc, khuyến khích, hỗ trợ những sáng kiến hay, bảo đảm thực hiện tốt mục tiêu giáo dục.

2.3. vai trò của kiểm tra, đánh giá

Trong nhà trường hiện nay, việc dạy học không chỉ chú trọng đến dạy cái gì mà cần quan tâm đến dạy học như thế nào. Đối với phương pháp dạy học là một yêu cầu cấp bách có tính chất đột phá để nâng cao chất lượng dạy học. Đối với phương pháp dạy học đòi hỏi phải tiến hành một cách đồng bộ từ đổi mới nội dung chương trình sách giáo khoa, phương pháp dạy học cho đến kiểm tra, đánh giá kết quả dạy học. Kiểm tra, đánh giá có vai trò rất to lớn trong việc nâng cao chất lượng đào tạo. Kết quả của kiểm tra, đánh giá là cơ sở để điếu chỉnh hoạt động dạy, hoạt động học và quản lý giáo dục. Nếu kiểm tra, đánh giá sai sẽ dẫn đến nhận định sai về chất lượng đào tạo, tác hại to lớn trong việc sử dụng nguồn nhân lực. Vậy đổi mới kiểm tra, đánh giá trở thành nhu cầu bức thiết của ngành Giáo dục và toàn xã hội ngày nay. Kiểm tra, đánh giá đúng thực tế, chính xác và khách quan sẽ giúp người học tự tin, hăng say, nâng cao năng lực sáng tạo trong học tập.

Hoạt động 6. Tìm hiểu vị trí của hoạt động kiểm tra, đánh giá trong quá trình giáo dục.

1. NHIỆM VỤ